

מאורות

עיונים בסידור התפילה ובפרשת השבוע

גיליון ל"ט

תשע"א

חפ"ז 353

על "פרשת התמיד"

מקדשים את כח הצמיחה הטבעי ואת שמחת החיים. עם הסולת מעורב שמן המכין את הטבעיות להתעלות אל אצילות החיים.

(מתוך עולת ראייה).

3. טעם הקטורת

ממשיך הרב מלמד⁴:

כמו קרבן התמיד גם את הקטורת היו מקטירים בכל יום, מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערביים. אלא שקרבן התמיד בא לתת ביטוי גלוי לקשר שבין ישראל לה', ובין כל הברואים שבעולם למקור חייהם, ועל כן היו מעלים את אברי התמיד על המזבח החיצוני הגלוי לכל. ואילו הקטורת באה לתת ביטוי לקשר הפנימי העמוק שבין ישראל לאבינו שבשמים, ועל כן היו מעלים את הקטורת על המזבח הפנימי שבתוך המקדש. על ידי הקטורת מופיע בעולם אור עליון רוחני, שמאיר אל הנשמה הפנימית שבכל הברואים, וקושר את הכול אל הקודש. ועל כן הייתה נעשית מסמנים שעושים ריח טוב. והריח מתפשט לכל עבר, לרמז על ההשפעה הפנימית של ההארה הרוחנית על כל הברואים, לקשרם לקדושה ולרומם את מדרגתם (עולת ראייה ע' קלה).

4. "והאש על המזבח תוקד בו, לא תכבה"

בעלון פרשת השבוע לבית כנסת יבנה ברעננה אנו מוצאים⁵ הסבר נוסף לתמידות האש על המזבח.

כבר בתחילת פרשת צו, מובא הציווי של נתנית האש על המזבח, תוך הדגשה וחזרה מיוחדת – "והאש על המזבח תוקד בו, לא תכבה..." (ויקרא ו, ה), ומיד בהמשך – "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא ו, ו).

מכאן ניתן ללמוד אומר הרב ברין שעיקר תפקידה של האש שעל המזבח, אינו רק להעלות באמצעותה את הקורבנות לאישה לה', אלא – האש שעל המזבח חייבת להיות קיימת תמיד כערך בפני עצמה, ואין לכבותה לעולם. כך גם מבואר ברמב"ם (תמידין ב) – "מצוות עשה להיות אש יקודה תמיד על המזבח שנאמר – אש תמיד תוקד על המזבח... והמכבה אותה לוקה..."⁶.

...האש מבטאת את הקשר והאהבה הקיימת בין הקב"ה ועם ישראל, וכדברי הפסוק בשיר השירים – "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה". זו שירת הרעיה לדודה – זו שירת כנסת ישראל לקב"ה, זו השירה המבטאת את האהבה והקשר ההדוק הקיים ביניהם.

על ההתחברות לרצון של בורא עולם כתב הראי"ה קוק זצ"ל בסידור עולת ראייה:

"יהי רצון מלפניך ד' או"א": הפלא של תאור הרצון כלפי מעלה הוא, בהבדלה רבה ממהות הרצון שאנו מתארים ומשיגים אצלנו הנבראים המוגבלים והמשתנים והמוכרחים ביסוד חייהם והיותם... מה שא"כ כלפי מעלה שכל יסודו של רצון בכללותו הוא ענין של הויה ממקור עליון, מאור אין סוף.

ד"ר דוד זייטון

ראש ההתמחות למתמטיקה

בתשובה מקוונת לפנייה באינטרנט לגבי חיוב אמירת פרשת קרבן התמיד כל בוקר, ענו רבני "בית ההוראה" כך:¹

קריאת פרשת התמיד לפני תפילת שחרית היא כעין חובה, וכמו שכתב בשולחן ערוך (או"ח סי' נ' סעיף א) "קבעו לשנות אחר פרשת התמיד פי' איזהו מקומן וברייתא דר' ישמעאל, כדי שיזכה כל אדם ללמוד בכל יום מקרא משנה וגמרא, דברייתא דר' ישמעאל היו במקום גמרא, שהמדרש כגמרא" וראה שם במשנה ברורה שאפילו בבית האבל יש לאומרה, ובביאור הגר"א כתב על כך "והיא הלכה למשה מסיני ברורה". ואמנם בשו"ע הרב (סי' מח סעיף א) כתב שאינה הלכה למשה מסיני אלא "נהגו כל ישראל וקבעו חובה על עצמן לקרות פרשת התמיד בכל יום קודם התפלה שע"י הקריאה זו מעלה הקב"ה עליהם כאלו הקריבו קרבן תמיד במועדו".

1. מקור לאמירת קרבנות

מסביר הרב מלמד²:

אמרו חכמים (תענית כז, ב; ומגילה לא, ב) שבשעה שכרת ה' ברית עם אברהם, והבטיח לו ולזרעו את הארץ לרשתה, שאל אברהם את הקב"ה: ריבוננו של עולם, שמא חס ושלום יחטאו ישראל לפניך, ואתה עושה להם כפי שעשית לדור המבול ולדור הפלגה? אמר לו הקב"ה: לא אעשה להם כך. שאל אברהם: במה אדע שלא תכרית את שמים? ענה לו הקב"ה: קחה לי עגלה משולשת וכו'. ורמז לו בזה, שהקרבנות יהיו העדים לכך שישנו קשר נצחי בין ישראל לה'. ולכן, גם אם יימצאו בהם חטאים, אין זאת אלא מפני השפעה חיצונית, אבל בשורשם הם צדיקים וקשורים לה'. לכן, על ידי הקרבת הקרבנות שמבטאים את הקשר המוחלט של ישראל לה', יתכפרו החטאים. אמר לפניו אברהם אבינו: רבונו של עולם, ומה יהיה בשעה שבית המקדש יחרב, במה יתכפרו עוונותיהם? ענה לו הקב"ה: "כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראים בהם, מעלה אני עליהם כאילו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עוונותיהם".

2. טעם לקרבן התמיד

הרב מלמד ממשיך להסביר שקרבן התמיד –

הוא הקבוע ביותר, שבכל יום מימות השנה היו מקריבים אותו, אחד בבוקר ואחד בין הערביים, ועל כן הוא הקרבן שמבטא את הקשר הקבוע שבין ישראל לאביהם שבשמים, וכל ישראל היו שותפים בו.

הקרבן נקנה מכספי מחצית השקל שכל יהודי, בין עני בין עשיר, תרם בכל שנה למקדש ועל כן הוא מבטא את אחדות ישראל.

למהותו של קרבן התמיד כתב הרב אורי שרקי³:

עניינו של התמיד הוא גילוי השפע המתמיד של הקודש באומה. ארבעה מרכיבים יש לפעולתו: "קרבן, לחמי, לאש, ריח ניחוחי. 'קורבני': משמעותו קרבת הנשמה הישראלית אל ה'. 'לחמי': הוא הדבקות בצדדים הטבעיים של האומה, כדמיון הלחם שהוא בסיס המזון.

'לאשי': הוא ביטוי לקדושת המעשים באומה, המבטאים על ידי האש, שהוא כוח הפעולה העיקרי של התרבות אנושית.

'ריח ניחוחי': הוא העונג העולה מכלל העבודה.

הקרבן הוא כבשים, בעל החיים השקט, בהתאם לאופייה של החומריות הישראלית שבצורתה הקבועה איננה מחבלת, ולא כקורבן הפרים, בעל חיים שעשוי להיות נגחן, המכפר על הנטייה ההרסנית של החומר. הם בני שנה מצד רכות החומר הישראלי, ותמימים מכיוון שיש ביכולתה של העבודה להעלות את כל נטיות החיים כולן. אחד בבוקר ואחד בערב כדי שהשפע יתמיד דרך כל צדי היממה, היום והלילה. הסולת למנחה והיין לנסך

<http://www.din.org.il/2010/07/08> 1

אמירת-פרשת-התמיד-שחרית-ומנחה/

<http://www.yeshiva.org.il/midrash/shiur.asp?cat=410&id=2776&q=2>

<http://roter.net/forum/torah/15562.shtml> 3

זרעו של קורח – ההוצאה מהכוח אל הפועל

(רעיון המאמר לקוח מתוך **טל חרמון**, מאת הרב שלמה אבינר, ומתוך **לקראת שבת**, מאת הרב חנניה מלכה)

(נאות דשא, לאדמו"ר מסוכוצ'וב), ואילו בני ישראל (עיינו אורות הקודש א עמ' צה) "לא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם" (ירמיהו לא, ג), מתוך מצב של "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיהו יא, ט). בעל האור החיים (שמות יט, ו) מסביר שהחלוקה הפנימית בעם (כהונה, לווייה וישראל) נוצרה לאחר חטא העגל, אולם לפני מתן תורה נאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש", ואילו בחטא העגל היה כל העם מתעלה למדרגת כהונה ולא היה צורך אף בכוח גדול. נמצאנו למדים שחזונו של קורח על ביטול המדרגות והסמכויות אינו מוטעה לחלוטין ויש בו מן האמת. בניגוד להכללה הגסה המדברת גדולות ואומרת לאגד את הכול לחבילה אחת ועל ידי כך מאבדת כל הוד רוחני, ההנהגה האלוקית בנתה את תהליך החיבור שאליו כיוון קורח מתוך פירוד. הפרדה על מנת התחברות. דוגמה לכך היא ההכללה של קורח האומרת "כולם קדושים", בהתעלמות מן ההדרגה. סטרא אחרא (הרשעות) מתחילה בחיבור (כולם שווים) ומסיימת בפירוד, ואילו סטרא דקדושה מתחילה בפירוד (בהבדלת מדרגות) ומסיימת באחדות (אורות הקודש ב עמ' תמ).

לסיכום, קורח ועדתו נעשו משום שהקדימו בדעתם את תהליך ההנהגה האלוקי הדרגתי, ונעשו משום שהמציאות טרם הגיעה למימוש התהליך שאליו דרשו להגיע. לא כל המדרגות של המציאות מקודשות ומי שחושב שניתן לקדש את המדרגות התחתונות בטרם עת סופו שיבלע אותן מדרגות, בתחתית האדמה. אך זרעו של קורח לא נכחד ואף עולה הוא במדרגות גבוהות כדוגמת שמואל הנביא, משום שחלילה מלומר שאין בטענת כוח ממש, כי אם שאיפה נשגבת היא, אך עתידה להתקיים רק לעתיד לבוא. כל זאת יקרה כאשר המציאות וכלל האומה יהיו מוכנים ובנויים לכך, מתוך תהליך אלוקי הדרגתי.

הודיה שאק

סטודנטית בהתמחויות למתמטיקה ולתנ"ך

הפרשה מספרת על המחלוקת המתנהלת בין קורח ועדתו למשה ואהרן. המחלוקת הביאה לכך שבסופה פתחה האדמה את פיה ובלעה את קורח ועדתו כעונש על חטאתם. התורה טורחת לספר לנו שלמרות שכל עדת קורח מתו על נשיהם, טפיהם ורכושם, בני קורח לא מתו: "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קורח במות העדה [...] ובני קורח לא מתו" (במדבר כו, י-יא). הגמרא מבארת כי בתחילה היו בני קורח עם אביהם ובשעת המחלוקת הרהרו בתשובה ולא נעשו. כמו כן, מצאצאי קורח יצא בהמשך הדורות שמואל הנביא שעליו אמרו חז"ל שהיה שקול כנגד משה ואהרן (ברכות לא ע"ב). "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו" (תהלים צט, ו), שכן שימש בבית המקדש, כאהרן הכהן, והריהו עטור בכתר התורה ובכתר הנהגת האומה, כמשה רבנו. הרי מדובר בכהונה, תורה ומלכות מחוברות. בני בניו של קורח היו עומדים על הדוכן לשורר בבית המקדש ומהם נותרו לנו מזמורים גדולים, כגון "למנצח לבני קורח מזמור" (מדרש שוחר טוב א, ו).

נראה לומר כי בזה שהתורה מספרת לנו שזרעו של קורח לא נכחד, רצונה לבאר שבתפיסה של קורח יש מן האמת, העתיד להתקיים לעתיד לבוא. על כן זכה להמשכיות ובניו לא מתו. קורח טען: "כי כל העדה קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'" (במדבר טז, ג). לכאורה הוא צודק. הקדוש ברוך הוא יצר את האומה כך שכולם בבחינת קדושים, וקדושה זו אינה ניתנת לשינוי ולחידולו. "קדושים תהיו" היא קביעת עובדה, יצירה שאין לשנותה. מתוך כך בא קורח לטענה "ומדוע תתנשאו על קהל ה'?" אין צורך בהנהגה ובמתווכים בין העם לריבונו של עולם, שכל העם קרוב וקדוש לה'. ניתן לראות שיש אחיזה בטענת קורח. גם חז"ל, בתארים את חזון העתיד של עם ישראל, מודיעים לנו שלעתיד לבוא לא ילמדו עם ישראל תורה מפי משיח. המשיח יחנך את הגויים

הנני שלחני

שייקה דן

(תרס"ח-תשנ"ד 1909-1994)

בועז פולצ'ק

שייקה דן היה מצנחני היישוב שנשלחו לארצות אירופה, שהיו חלקן כבושות בידי הנאצים וחלקן בנות ברית של גרמניה הנאצית, ומהפעילים המרכזיים של העלייה הבלתי לגאלית לארץ לפני קום המדינה.

שייקה דן נולד כישעיהו טרכטנברג בבסרביה, למשפחה מסורתית דלת אמצעים. בגיל צעיר הצטרף לתנועת מכבי, יצא להכשרה חקלאית וריכז את קיבוצי ההכשרה בבסרביה. בשנת 1935 עלה לארץ והצטרף לקיבוץ ניר-עם שהיה אז בתהליכי ההכשרה וארגון לקראת עלייה על הקרקע בנגב (בשנת 1943).

בשנת 1944 הוצנח שייקה דן יחד עם יצחק בן-אפרים לשטחי האויב ברומניה. תפקידם היה לסייע בחילוץ טייסים בריטים/אמריקאים שנאלצו לצנוח ברומניה, להציל יהודים ולארגנם לעלייה ארצה. לאחר סיום המלחמה המשיכו השניים ועסקו בשיקום התנועה הציונית ברומניה. לאחר הקמת המדינה נשלח ליוגוסלביה על מנת לפעול להעלאת היהודים לארץ.

נתגלה בו כישרון נדיר ליצירת קשרים עם פקידים ועם ראשי שלטון, ויכולת פעולה מאחורי הקלעים של השלטונות. במהלך פעילותו נתפס על ידי המשטרה החשאית והובא לשיחה עם מפקדה הראשי. כשנשאל למעשיו אמר: "אינני אויב לכם, באתי להשיב את היהודים למדינתם". באופן מפתיע התייחס אליו ראש המשטרה החשאית בכבוד והציע לו את עזרתו ככל הנדרש. בהמשך אכן נעזרה בו מדינת ישראל להעברת כלי נשק מצי'כיה דרך יוגוסלביה לארץ.

קשרים דומים הצליח לקשור שייקה דן בפולין, בצ'כיה ובבולגריה. בכולם פעל בראש ובראשונה להוציא את היהודים ולהביאם למדינת ישראל. הוא גם ייצג את ישראל בעסקאות נשק ובפעולות מדיניות שהשגרירויות הרשמיות לא יכלו לקחת בהן חלק. הקיבוצניק מניר-עם פעל בקרב פקידים מושחתים, סרסורים, סוחרים נשק ואנשי בולשת במדינות מזרח אירופה תוך הקפדה על התרחקות מכל רבב מוסרי.

כאשר הוקמה "לשכת הקשר נתיב" (גוף שפעל כיחידה במשרד ראש הממשלה), בשנת 1952, נתמנה לסגן המפקד ולנציגה הבכיר במזרח אירופה. בתפקיד זה פעל בברית המועצות. מארץ זו לא התאפשרה כל עלייה ואף כל גילוי של זיק יהודי היה בעייתי. אנשי "נתיב" שמרו על הגחלת עד שהתעוררה התודעה היהודית והחל המאבק של יהודי ברית המועצות לאחר מלחמת ששת הימים.

לעיון נוסף:

- אטינגר ע', **צניחה עיוורת**, זמורה ביתן, תל אביב תשמ"ו.
- בר זהר מ' (עורך), **100 אנשי מופת וגבורה**, משרד הביטחון, תל אביב תשס"ז.